

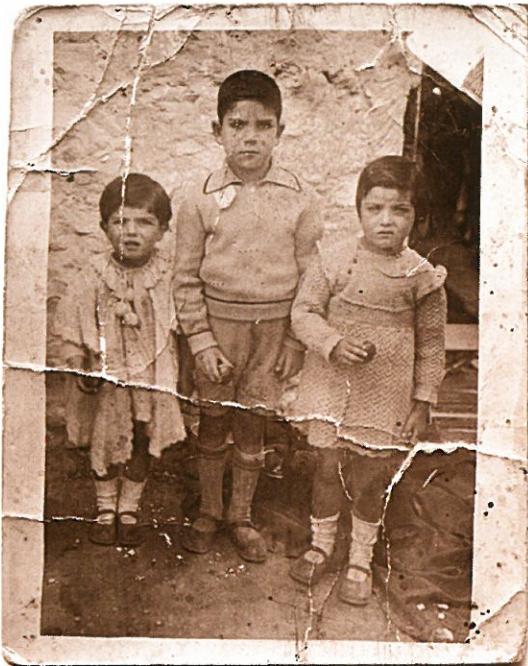

“Ακόμα κι αυτή η άλωση της Κωνσταντινουπόλεως
ωχριά μπροστά στη Μικρασιατική καταστροφή.”
Σπέρχαν Τσεάκης

ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

Περιοδική Έκδοση του Κέντρου Σπουδής και Ανάδειξης Μικρασιατικού Πολιτισμού

• Αρ. φύλλου: 8 • Νοέμβριος 2007 • Τιμή: 0,01 ευρώ

Από τον Πρόεδρο

Αγαπητές φίλες, αγαπητοί φίλοι,

Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, το ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. βρίσκεται σε μια περίοδο έντονης κινητικότητας· να προλάβει αφενός μεν να πραγματώσει στο ακέραιο ό,τι έχει προγραμματίσει στα πλαίσια των εκδηλώσεων με τη θεματική: «2007: Έτος Πολιτισμού της καθ' ημάς Ανατολής», αφετέρου δε να καταθέσει ολοκληρωμένες προτάσεις για δράσεις, με προοπτική 4/ετίας (2007-2010), στο πλαίσιο του λεγομένου «Επιχειρησιακό Σχεδίου» του Δήμου Νέας Ιωνίας.

Ήδη, ο κ. Δήμαρχος, εκτιμώντας την ανάγκη διεύρυνσης των δυνατοτήτων λειτουργίας των Μουσείων μας, μας ενημέρωσε ότι παραχωρείται μια ακόμη αίθουσα για χρήση, ώστε να υπάρξει πιο ορθολογιστική κατανομή των εκθεμάτων: Υφαντουργία - Ταπητουργία, Ιστορικό Μουσείο - μαζί με το Ιστορικό αρχείο Νέας Ιωνίας - και Λαογραφικό Μουσείο, στο δικό του χώρο το καθένα.

Και ήταν καιρός, διότι πραγματικά οι υπάρχοντες χώροι είχαν κυριολεκτικά «πλημμυρίσει» από τα κάθε φύσεως εκθέματα, και η ξενάγηση σ' αυτούς είχε προβλήματα, ιδιαίτερα όταν επρόκειτο να γίνουν ξεναγήσεις πολλών ατόμων μαζί.

Για να μη νομισθεί, δε, ότι αναφερόμαστε σε «ευσεβείς πόθους», θα πρέπει να αναφερθεί ότι πέραν από τις δεκάδες επισκέψεις μαθητικών τμημάτων, είχαμε ξεναγήσεις προσφυγικών κυρίων συλλόγων από διάφορα μέρη της Ελλάδας (για παράδειγμα η Θήβα και η Νέα Αρτάκη), αλλά και διαφόρων αποστολών που επισκέφθηκαν το Δήμο μας από το εξωτερικό και την Κύπρο.

Το άμεσο μέλημά μας είναι βέβαια η στελέχωση του Κέντρου με το ενδεδειγμένο επιστημονικό προσωπικό. Θέλουμε να ελπίζουμε ότι πολύ σύντομα θα εγκριθεί ο «Οργανισμός Διοίκησης», που από μηνών έχουμε συντάξει και υποβάλει, και θα δοθεί δυνατότητα για την προκήρυξη θέσεων.

Σήμερα, 23 Νοεμβρίου 2007, σας καλωσορίζουμε στις εκδηλώσεις του 3ου Συμποσίου για τον Ελληνισμό της Ανατολής, με τον τίτλο «Τρεις Χιλιετίες Μικρασιατικός Πολιτισμός», στο πλαίσιο του οποίου τιμούμε τη Nancy Horton, συγγραφέα, κόρη του Γενικού Προξένου των Η.Π.Α. στη Σμύρνη, George Horton.

Με φιλικούς χαιρετισμούς,

Ο Πρόεδρος
Χάρης Σαπουντζάκης

Ο Καραγκιόζης στο ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. ... και άλλες ιστορίες

Μια παράσταση ειδικώς αφιερωμένη σε όλους μαθητές της Νέας Ιωνίας

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα με αναφορά στο Ελληνικό Θέατρο Σκιών πραγματοποιήθηκε στους χώρους του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ., τον Οκτώβριο και το Νοέμβριο του 2007, το οποίο παρακολούθησαν πλέον των 500 μαθητών από σχολεία της περιοχής. Ο αγαπητός φίλος, και μέλος του Δ.Σ., Τάκης Κωστιδάκης, προσέφερε αφιλοκερδώς όλη την εργασία προετοιμασίας και διεξαγωγής των εργαστηρίων.

Κύριος στόχος: «Όπως σημειώνει και ο ίδιος, στον επίλογο του έργου: «Εάν επιθυμία μας είναι να υπάρχει συνέχεια, τότε γεννιέται και η ανάγκη τα παιδιά μας να γνωρίσουν τον Καραγκιόζη, το Ελληνικό Θέατρο Σκιών. Σε μια εποχή που καλούνται ν' αντιμετωπίσουν τον καταναλωτισμό, την τηλεόραση, τις διαφημίσεις, την έλλειψη δημιουργικής απασχόλησης, ερασιτεχνικής δημιουργίας, ουσιαστικής καλλιτεχνικής παιδείας, μέσα κι έξω από το σχολείο. Θέλουμε τα παιδιά μας να μην είναι απλοί θεατές, αλλά να περάσουν στη δημιουργία. Για να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, ναι, γιατί να μην φτιάξουν δικές τους φιγούρες, τα σκηνικά και τις ιστορίες τους, και να παίξουν τις δικές τους παραστάσεις»;

Με την ευκαιρία αυτής, της παιδαγωγικής και ψυχαγωγικής δραστηριότητας, το ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. εξέδωσε ειδικό έντυπο, γύρω από τον Καραγκιόζη, την ιστορία του, τη θεματογραφία των παραστάσεων και τις φιγούρες που απολαμβάνουμε σε κάθε παράστασή του, ώστε, πέρα από τη βιωματική εμπειρία να υπάρχει κάτι που μπορεί να μείνει στις βιβλιοθήκες μας. Όποιος επιθυμεί να το παραλάβει, μπορεί να απευθυνθεί στη γραμματεία του Κέντρου, καθώς, όπως συνηθίζει να λέει ο αγαπημένος μας ήρωας, «Ακούσατε, ακούσατε, όλοι, μικροί μεγάλοι, έλληνες και μετανάστες, ιδού η ιστορία του μεγάλου Καραγκιόζη. ....»

Τα Νέα του Ιστορικού Αρχείου

Οι συνεντεύξεις

Η συνεργασία μας στο ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. με τον Κώστα Τσοπανάκη ξεκίνησε στα πλαίσια της επιτροπής δράσης με θέμα «έρευνα και τεκμηρίωση στοιχείων ιστορίας και λαογραφίας». Μετά τους πρώτους προβληματισμούς, σχετικώς με το πώς έπρεπε να αρχίσουμε και να προχωρήσουμε, το τοπίο ξεκαθάρισε. Με πολύτιμο συνεργάτη το Στάθη Ουλκέρογλου, επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας πρώτα στη μουσική. Έτσι, το 2005 δημοσιεύτηκε η μονογραφία για το Στέλιο Καζαντζίδη.

Πάνω από δύο χρόνια τώρα, κύριο μέλημά μας είναι οι συνεντεύξεις. Αναζητούμε και βρίσκουμε μικρασιάτες πρώτης και δεύτερης γενιάς. Πηγαίνουμε - μαζί ο Στάθης Ουλκέρογλου και η Χρυσούλα Αθηνάκη - στα σπίτια τους, όπου μας αφηγούνται όσα θυμούνται ή άκουσαν για τον τόπο καταγωγής τους και για την παλιά Νέα Ιωνία. Ρωτάμε, ακούμε, μαγνητοφωνούμε, βιντεοσκοπούμε.

Δε θα ξεχάσω το δημοτικό σύμβουλο Κώστα Ιωαννίδη, και όσα μας είπε για τις πρώτες μουσικές κομπανίες στη Νέα Ιωνία. Τη Λαύρα Ιωαννίδου, ξαδέλφη του Στέλιου Καζαντζίδη, με τις ιστορίες της για το λαϊκό βάρδο. Τη χειμαρρώδη Δέσποινα Βενετσανοπούλου από το Νεβ-Σεχίρ. Είχε τόσα να διηγηθεί για τη ζωή και τους αγώνες της, ώστε της πήραμε και δεύτερη συνέντευξη. Την Κατίνα Λαζαρίδου, που δούλεψε στην κλωστοϋφαντουργία. Μας μίλησε και για τον κόνιαλη πατέρα της, που ως το θάνατό του, το 1975, έγραφε τούρκικα με ωραία ελληνική γραφή (καραμανλήδικα), ενώ μιλούσε μόνο τούρκικα με την κόρη του κι εκείνη του απαντούσε ελληνικά. Αξέχαστη και η υψίφωνος Εύχαρις Γιαλούρη, με γλαφυρές αναμνήσεις από την παιδική της ηλικία στη Σμύρνη. Σε μία δεύτερη συνέντευξη τη βιντεοσκοπήσαμε να τραγουδά κλασικά κομμάτια, αλλά και σμυρνέϊκα τραγούδια. Επισκεφθήκαμε το Συλβέστρο Βιτάκη από την Κάτω Παναγιά, το συγγραφέα Ευάγγελο Μινιώτη, και άλλους ακόμα. Κάθε συνέντευξη και μία εξομολόγηση. Μοναδική εμπειρία για μας, πολύτιμο υλικό για το αρχείο του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ..

Οι βιντεοκαστές θα βρίσκονται στη διάθεση όλων που ενδιαφέρονται να γνωρίσουν και να μελετήσουν την ιστορία του τόπου μας. Πάντα, βέβαια, με την προϋπόθεση να μη χρησιμοποιήσουν αυτό το υλικό για κερδοσκοπικούς σκοπούς.

Η συλλογή υλικού συνεχίζεται. Καλούμε όσους ιωνιώτες έχουν κάτι να διηγηθούν, να έρθουν σε επικοινωνία μαζί μας μέσω του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.. Να μη χαθούν αυτές οι μνήμες!

Φραντζέσκα Βουδούρογλου - Λάνγκενφας

Καταγραφή και ψηφιακή αρχειοθέτηση των εκθεμάτων του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

Καθώς το ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. διανύει το 5^ο έτος της πολύπλευρης δραστηριότητάς του, συγκεντρώθηκαν ήδη στους κόλπους του αντικείμενα και ντοκουμέντα τα οποία βρίσκονται στους εκθεσιακούς του χώρους. Είναι γεγονός ότι τα εκθέματα θα πολλαπλασιάζονται με την πάροδο του χρόνου, λόγω της συνειδητοποίησης του σύγχρονου κόσμου με καταγωγή την Ανατολή, αλλά και του σύγχρονου πολίτη γενικώτερα, ότι είναι αναγκαίο να αξιοποιηθούν και να αναδειχθούν κατάλληλα, ώστε να γίνουν σημείο αναφοράς στο μέλλον, καθώς αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Ο αυξανόμενος αυτός αριθμός εκθεμάτων και ντοκουμέντων επιβάλλει, στη σύγχρονη εποχή της πληροφορίας και της τεχνολογίας, τη συστηματική καταγραφή του υλικού με τη χρήση ψηφιακών μέσων. Στο πλαίσιο αυτής της ανάγκης, στις 22 Μαρτίου του 2007, ξεκίνησε η προσπάθεια για την καταγραφή και ψηφιακή αρχειοθέτηση των εκθεμάτων του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.. Όι εργασίες έλαβαν χώρα στο Λαογραφικό Μουσείο του Κέντρου.

Το εγχείρημα αποτελείται από 4 στάδια σε πρώτη φάση, με στόχο τη δημιουργία αριθμού καταλόγου μέσω αντιπροσωπευτικού δείγματος των εκθεμάτων. Αυτά είναι:

1. Η επιλογή αντικειμένων που θα αποτελέσουν τους «πιλότους» για την εκάστοτε ομάδα (Pilot Objects).
2. Η κατηγοριοποίηση (Classification) των συλλογών μέσω του αντιπροσωπευτικού δείγματος που θα προκύψει

(Sample).

3. (a) Η κωδικοποίηση σε αριθμούς ευρετηρίου (Inventory numbers) και (β) η απόδοση των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών στοιχείων (Attributes), π.χ. τόπος προέλευσης, χρονολόγηση, δωρητές κ.λπ..

4. Η φωτογράφηση των αντικειμένων ένα προς ένα με ψηφιακή, και εάν αυτό κριθεί απαραίτητο, και με αναλογική μηχανή.

Έως τώρα έχει πραγματοποιηθεί το πρώτο στάδιο της εργασίας, καθώς και μέρος της φωτογράφησης. Ο απώτερος στόχος είναι η δημιουργία επαρκούς βάσης δεδομένων (data-base), στην οποία αρχικά θα ενταχθούν τα ήδη υπάρχοντα εκθέματα, και στη συνέχεια θα μπορούν να εντάσσονται ανεξάντλητα στο μέλλον τα νέα.

Τα πλεονεκτήματα της ψηφιακής αρχειοθέτησης και καταγραφής είναι πολλαπλά. Μέσω αυτής, διασφαλίζεται η ταυτότητα των εκθεμάτων του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. μέσα στους εκθεσιακούς του χώρους, δημιουργείται ψηφιακό αρχείο, αναδεικνύονται οι δωρητές, χάρη στην πολύτιμη προσφορά των οποίων η ύπαρξη των εκθεμάτων είναι δυνατή, ενθαρρύνονται νέες προσφορές, και το ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. αναβαθμίζεται σε κέντρο πολιτισμού που διαθέτει και χρησιμοποιεί τις σύγχρονες τεχνολογίες.

Αικατερίνη Πασχάλη
Αρχαιολόγος

Στη γιορτή σου

Αφιερωμένο στον Κώστα Α. Χατζηκυριάκο,
που πολέμησε και έφυγε ως ήρωας στο Αλβανικό Μέτωπο

Τώρα που μυρωμένο είναι τ' αγέρι,
κι ειν' όλο μουσικές και μάγια η πλάση,
πετά ως Εσένα η ψυχή να φθάσει
ψηλά κατά της Αλβανίας κείνα τα μέρη.

Και φάχνει στις κορφές, μεσ' στα χορτάρια
ζητάει με τα ποτάμια να μιλήσει,
ρωτά κάθε πηγή και κάθε βρύση
χαιδεύει τα λουλούδια, τα θυμάρια ...

Πούθε περνούσες να μου λέγαν τάχα,
ποια βρύση σ' είχε τότε ξεδιψάσει,
πού στάθηκες, πού ακούμπησες, μονάχα,
κι, αλλοίμονο, ποια γη σ' έχει σκεπάσει,

κοντά της απαλά να γονατίσω
και τότε πια που πλάι μου θα σε νοιώθω
ν' ακούσεις που δειλά θα ψιθυρίσω
μια προσευχή κι ένα Μεγάλο Πόθο. ...

Μαρία Παραρά (Χαλκιοπούλου) *

Άνοιξη 1942

«Χριστός Ανέστη». Ενθύμιον 1924, Πόρου. Τα τέκνα της οικογένειας Αναστασίου και Ελένης Χατζηκυριάκου: (από δεξιά) Βασιλεία, Χρύσα, Κώστας, Στέλιος.

Στρατιώτες, Φρούριον Κέρκυρας, Ιανουάριος 1938. Καθισμένος υψηλά, στο πίσω μέρος, ο Κώστας Χατζηκυριάκος, υπαξιωματικός στο Στρατό Ξηράς. Επιστρατεύθηκε το 1940, και «έφυγε» αγωνιζόμενος στο Αλβανικό Μέτωπο.

Φωτο. Χρ. Περούλης, Κέρκυρα.

Λάμπρος Παραράς, Φιλόλογος. Αμερικανικό Κολλέγιο Θεσσαλονίκης, πιθανόν πριν το 1940.

* Η ποιήτρια († 06.01.2006) ήταν εξαδέλφη της συγγραφέως - λογοτέχνιδος Νίτσας Παραρά - Ευτυχίδου, τ. μέλους του Δ.Σ. και δωρήτριας του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ., η οποία ζήτησε να δημοσιευθεί το εν λόγω ποίημα με αφορμή την επέτειο του 1940 και τη μνήμη, σε λίγο χρόνο, ενός έτους από το θάνατο της Μ.Π..

Μηδενισμός

Η αρχή της αποστασίας στη σύγχρονη εποχή

Ευγένιος (π. Σεραφείμ) Ρόουζ

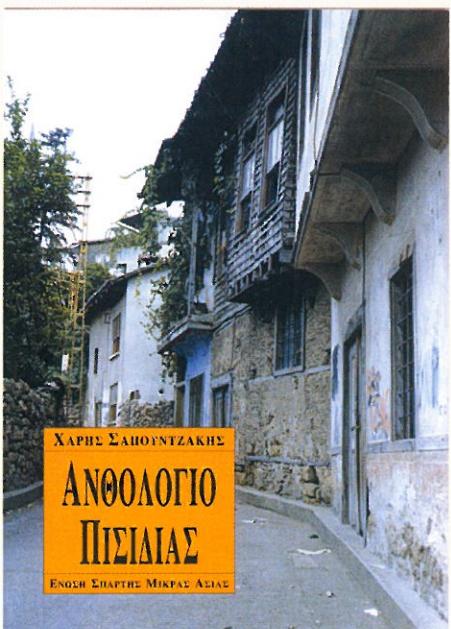
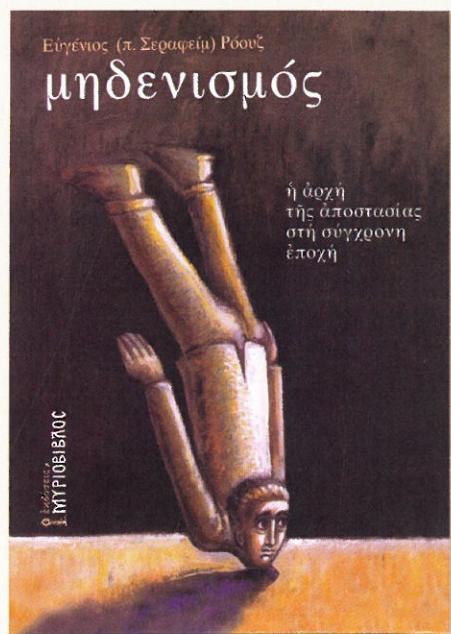
Μετάφραση - Επιμέλεια: Βασιλεία Στ. Κατσάνη
Εκδόσεις Μυριόβιβλος

Αθήνα 2007

Σελ. 192

«Κάθε άνθρωπος, όπως είδαμε, ζει χάρη στην πίστη. Κατά συνέπεια είναι μεταφυσικός, κάτι λιγότερο εμφανές αλλά όχι αβέβαιο. Η αναζήτηση οποιασδήποτε γνώσης από όλους, διότι δεν υπάρχει άνθρωπος που να αρνηθεί αυτήν την ανάγκη, προϋποθέτει την ύπαρξη θεωρίας και βασικών γνώσεων, καθώς και την αντίληψη του τι μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο γνώσης και αλήθεια. Αυτή η αλήθεια, είτε νοηθεί ως Θεός (για τους χριστιανούς) είτε απλώς ως η τελική συνεκτική δύναμη των πραγμάτων, αποτελεί μεταφυσική αρχή, απόλυτη αλήθεια.»

Ο Ευγένιος Ρόουζ, «ο αναθρεμμένος στην αμερικανική ήπειρο με το πνεύμα της δεκαετίας του '60, της ευρωπαϊκής φιλοσοφίας και των ανατολικών θρησκευτικών ρευμάτων έγινε ο πατήρ Σεραφείμ της αγάπης, της ταπεινώσεως και των αγιοπνευματικών αρετών» (από τον πρόλογο της έκδοσης, του μοναχού Αρσενίου Βλιαγκόφτη). Ιδρυσαν, μαζί με το φίλο του, Γκλεμπ, το μοναστήρι του Αγίου Γερμανού στην Αλάσκα, χάρη στη σημερινή δραστηριότητα του οποίου εκδίδεται το συγγραφικό έργο του (βιογραφία, δοκίμια, μελέτες), το οποίο αναφέρεται σε επίκαιρα κοινωνικά θέματα.

Ανθολόγιο Πισιδίας

Χάρης Σαπουντζάκης

Εκδ. Ένωση Σπάρτης Μικράς Ασίας

Νέα Ιωνία 2000

Σελ. 280

«Η Ένωση Σπάρτης Μ. Ασίας έχει από πολλών ετών ξεκινήσει μια σημαντική προσπάθεια που σκοπεί στην έκδοση έργων αναφερομένων στην Ιστορία και τον Πολιτισμό της αλησμόνητης πατρίδας Σπάρτης αλλά και του γενικότερου γεωγραφικού χώρου, που είναι γνωστός με την αρχαία του ονομασία, ως Πισιδία.»

Υπάρχουν επιστολές, υπάρχουν αναφορές, υπάρχουν διηγήσεις και περιγραφές Ελλήνων και ξένων περιηγητών, στο διάβα αιώνων, υπάρχουν μαρτυρίες που σε σπαραγματώδη μορφή βρίσκονται σε παλιά τετράδια, σε μπλοκάκια σημειώσεων, άλλες γραμμένες στα ελληνικά, άλλες στα τουρκικά, άλλες στα καραμανλήδικα. Και αναφέρονται στη Σπάρτη βέβαια και τα λεγόμενα «περίχωρά» της, στα όρια πάντα της ευρείας περιοχής της Πισιδίας. Μιλούν για σιτορία, για διάφορα περιστατικά της καθημερινής ζωής, για ήθη, έθιμα και παραδόσεις, για τη ζωή σπυροδαι-

ων ανθρώπων μας, για τις ασχολίες και τις δραστηριότητές τους, για τα μνημεία. Εδώ πια απαιτείται μια ανθολόγηση. Κι αυτό τολμούμε.»

Απόσπασμα από την εισαγωγή της έκδοσης.

Από τα πεζοδρόμια και τις αυλές των σπιτιών στο στέκι των Κυβελείων

Εικόνες και καταστάσεις που παραμένουν ζωντανές και ας πέρασε μισός και πλέον αιώνας

του Νίκου Καλογιάννη

Η ανάγκη μιας στενής επικοινωνίας που ένιωθαν οι πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν στη Νέα Ιωνία, τους ώθησε να ιδρύσουν όχι μόνο συλλόγους και σωματεία, αλλά να χρησιμοποιήσουν και κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο για να βρίσκονται όσο γίνεται πιο κοντά ο ένας στον άλλο. Τα πεζοδρόμια της γειτονιάς και οι αυλές των σπιτιών έδωσαν κάποια λύση.

Καθισμένες γυναίκες στις φάθινες καρέκλες και στα ξύλινα σκαμνάκια κάτω από τον ίσκο της μουριάς ή μίας κληματαριάς με το βελονάκι και το πλεκτό στο χέρι, άρχιζαν την κουβέντα για χίλια δύο πράγματα.

Μαζί με τους μεγάλους ζούσαν και βίωναν το δράμα του ξεριζωμού τα προσφυγόπουλα που με τον παιδικό τους αυθορμητισμό και τη λαχτάρα για παιχνίδι ζητούσαν κάποιο χώρο να παίξουν· δεν άργησαν να τον βρουν. Ήταν οι ελεύθεροι εσωτερικοί χώροι των οικοδομικών τετραγώνων, οι αποκαλούμενες αλάνες. Σε αυτές βρήκαν τον ιδανικό τόπο να ασχοληθούν με τα αγαπημένα τους παιχνίδια, όπως ήταν το κρυφτό, κλέφτες και αστυνόμοι, και μια πετυχημένη - λόγω χώρου - παραλλαγή ποδοσφαιρικού αγώνα, δίτερμα το έλεγχον.

Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία, καθώς και η νεολαία, ζώντας στο ίδιο περιβάλλον και βιώνοντας τη σκληρή πραγματικότητα της προσφυγιάς, έφαχναν να βρουν και αυτοί κάποιο χώρο για να συναντιούνται και να επικοινωνούν μεταξύ τους. Την ευκαιρία αυτή τους την έδωσαν τα καφενεία, τα ζαχαροπλαστεία, ακόμη και τα κουρεία.

Η συμβολή των ζαχαροπλαστείων για τη στενή και συχνή επικοινωνία των ανθρώπων ήταν μεγάλη. Ειδικώτερα το ζαχαροπλαστείο των «Κυβελείων» υπήρξε ένα από τα μεγαλύτερα και μακροβιότερα στέκια, το οποίο φιλοξένησε πολλούς νέους που την πλειοψηφία τους αποτελούσε η σπουδάζουσα νεολαία.

Η καθιέρωση του χώρου των «Κυβελείων» σαν τόπου όπου συγκεντρώνονταν οι νέοι, οι οποίοι με τις ατέρμονες συζητήσεις τους ήθελαν να εκφράσουν τις ανησυχίες τους και να δώσουν λύσεις στους προβληματισμούς τους, δεν ήταν τυχαία.

Ορισμένοι παράγοντες, ακόμη και συγκυρίες, συνέβαλαν στη δημιουργία και διατήρηση τους για πολλά χρόνια σαν στέκι. Το ότι το ζαχαροπλαστείο δέσποζε στο μέσον του κεντρικού δρόμου, διέθετε μια ευρύχωρη αίθουσα και το φαρδύ πεζοδρόμιο που επέτρεπε στο συμπαθέστατο γκαρσόνι, τον κυρ Θόδωρο, να απλώνει με άνεση τραπεζάκια και καρέκλες, η ανοχή του κυρ Μήτσου και του γιου του, Αντωνάκη, ιδιοκτητών του καταστήματος, στις φωνασκίες και παρεκτροπές μας, καθώς και η χρήση του τηλεφώνου -ας μην ξεχνάμε ότι την εποχή εκείνη τηλέφωνο διέθεταν λίγοι-, ήταν οι βασικοί παράγοντες που διατηρούσαν ζωντανό το στέκι.

Ένας άλλος λόγος ήταν η ύπαρξη του λεγομένου νυφοπάζαρου. Ήταν ένα ευχάριστο γεγονός, που γινόταν

τα βραδάκια στην Ηρακλείου. Μόλις σουρούπωνε, ο τροχονόμος, ανεβασμένος στο καθιερωμένο κουβούκλιο, έκανε την εκτροπή των λιγοστών οχημάτων από το σταυροδρόμι της εισόδου στη Νέα Ιωνία, αφήνοντας ελεύθερο τον κεντρικό δρόμο της λεωφόρου Ηρακλείου. Σε λίγο, ένα πολύχρωμο πλήθος, κυρίως από νέους και νέες, ξεχύνονταν, και χωρίς καμπιά υπόδειξη σχημάτιζαν στο μισό πλάτος του δρόμου την άνοδο η οποία έφθανε μέχρι το Mirroir, όπου βρικόταν το ομώνυμο εργοστάσιο (σήμερα στη θέση του βρίσκεται το Ionia Center), ενώ οι λοιποί χρησιμοποιούσαν το άλλο μισό του δρόμου για κάθοδο.

Όσοι χρησιμοποιούσαν το στέκι των «Κυβελείων» χρωστούν πολλά στην ύπαρξη του νυφοπάζαρου. Καθισμένοι στις καρέκλες και απολαμβάνοντας, όσοι φυσικά διέθεταν το ανάλογο ποσόν, το αναψυκτικό τους, μπορούσαν να επιδοθούν στην προσφιλή για την εποχή μέθοδο του φλερτ.

Παρακολουθώντας την πολύχρωμη ανθρώπινη κορδέλα να ανεβοκατεβαίνει την Ηρακλείου, εντόπιζαν το πρόσωπο που τους ενδιέφερε, και, με ένα νεύμα, φέρνοντας το δείκτη του δακτύλου τους στα χεῖλη, άφηναν να νοηθεί ότι κάτι σοβαρό ήθελαν να πουν. Εάν υπήρχε ανταπόκριση, τότε ακολουθούσαν άλλες κινήσεις και το αποτέλεσμα ήταν μερικές φορές θετικό, δηλαδή μπορούσαν να δημιουργηθεί κάποιος αισθηματικός δεσμός.

Η παρέα που συνέβαλε και διατήρησε για 1οετίες το στέκι των «Κυβελείων» ήταν άτομα συγκροτημένα, με πνευματική υπόσταση, τα οποία δεν ασχολούνταν μόνο με τα γεγονότα της καθημερινότητας, έτσι, για να περνά η ώρα, αλλά με συνεχείς και γόνιμους διαλόγους προσπαθούσαν να βρουν λύσεις για σοβαρά θέματα κοινωνικού, οικονομικού, πολιτικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Στο επίκεντρο αυτής της αναζήτησης ήταν και ο καλλιτεχνικός τομέας, θέατρο, κινηματογράφος, ραδιόφωνο. Τηλεόραση δεν υπήρχε τότε. Μιλούμε για τα τέλη της δεκαετίας του '50. Ορμώμενοι από το τελευταίο, μια μικρή ομάδα «Κυβελειούχων» θέλησε να μιμηθεί κάποιες ραδιοφωνικές εκπομπές του τότε E.I.P. (Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας), όπως ήταν οι διασκευές θεατρικών έργων που παρουσίαζε, χρησιμοποιώντας ένα άριστο επιτελείο ηθοποιών.

Έτσι, η ομάδα αυτή, την οποία αποτελούσαν ο σκηνοθέτης, σεναριογράφος και θηθοποιός Σάκης Ζαραχωβίτης, ο Κώστας Μπάδας, σεναριογράφος και θηθοποιός, ο υπογράφων, με τις ίδιες ιδιότητες, και οι ηθοποιοί Ντάνη Ζαραχωβίτου, Αγγέλα Βενέτη, Κώστας Μπάμπαλης και Γιώργος Ρούσος, καθώς και οι τεχνικοί Γιώργος Βογιατζής και Λάζαρος Τρίγκατζης, υπεύθυνοι για τη ρύθμιση του ήχου και των ραδιοφωνικών εφέ, όλοι τους ερασιτέχνες, αποφάσισε και τόλμησε να γράψει στο μαγνητόφωνο - αυτό διέθετε τότε η τεχνολογία - μια θεατρική διασκευή, μια κωμωδία και μια νουβέλα. Η ταινία αυτή διασώθηκε και την κρατώ φυλαγμένη, έτσι, για μια γλυκιά

ανάμνηση μιας ωραίας και αλησμόνητης εποχής.

Τα χρόνια πέρασαν και η μορφή της Ιωνίας άλλαξε. Σαν πόλη μεγάλωσε, απλώθηκε, ψήλωσε. Τα χαμηλά προσφυγικά σπίτια και οι διώροφες τετρακατοικίες έγιναν λεία της μπουλντόζας και στη θέση τους υψώθηκαν πολυκατοικίες.

Οι ειδυλλιακές εικόνες με τις γυναικείες μορφές, άλλες να πλέκουν τα προικιά της κόρης στα πεζοδρόμια και τις αυλές των σπιτιών και άλλες να κεντούν στον καμβά υπέροχα χειροτεχνήματα, δεν υπάρχουν σήμερα.

Για το περίφημο νυφοπάζαρο, ούτε λόγος να γίνεται. Η πολύχρωμη εκείνη ανθρώπινη κορδέλα που σουλατοάριζε πάνω-κάτω την Ηρακλείου, και οι χαρούμενες φωνές που δονούσαν την ατμόσφαιρα, έχουν αντικατασταθεί από ένα κομβόι αυτοκινήτων που φυσικά δεν σουλατσάρει, αλλά τρέχει βιαστικό, αδιαφορώντας για την ηχορύπανση που προκαλεί το μουγκρητό των μηχανών, και τη δυσοσμία των καυσαερίων που μολύνει το περιβάλλον.

Ως προς τα στέκια, τους χώρους που είχαν διαμορφώσει οι ιωνιώτες για να περνούν ευχάριστα τις ελεύθερες ώρες τους, αλλά και για να βρίσκονται σε στενή επαφή για να συζητούν και να ανταλλάσσουν σκέψεις και ιδέες, δεν υπάρχουν.

Ειδικώτερα από το ζαχαροπλαστείο των «Κυβελείων», που αποτελούσε ένα από τα πιο αξιόλογα στέκια για πολλές δεκαετίες, σήμερα το μόνο που απέμεινε είναι το κτίριο της λεωφ. Ηρακλείου και εκείνο, με τις αλλεπάλληλες ανακαινίσεις και τις αλλαγές χρήσεως, δεν θυμίζει τίποτα από το παλιό ζαχαροπλαστείο.

Τέλος, μπορεί ο χρόνος να κυλά αδυσώπητος και στο πέρασμά του να αλλάζουν πολλά, όμως θα πρέπει να ζούμε και να απολαμβάνουμε το παρόν, και να ατενίζουμε με αισιοδοξία το μέλλον. Ως προς τους παλαιοτέρους, επειδή έζησαν σε άλλες εποχές, ας τις αναπολούν και ας διατηρούν ζωντανές τις αναμνήσεις του παρελθόντος.

Ιανουάριος 2007

Ελληνισμός και Μικρά Ασία

του Παναγιώτη Δ. Καραθανάση

Το 1922, μοίρα κακή ή αστόχαστη πολιτική, έφεραν στη λεγομένη σήμερα γεωγραφικά Ελλάδα τον ελληνισμό από τη Μικρά Ασία. Ο ξεριζωμός ήταν αιματηρός και αρκετά επώδυνος. Πικρή και επώδυνη ήταν και η αποκατάσταση των προσφύγων στην νέα τους πατρίδα. Αγανάκτηση, όμως, προκαλεί ακόμη η αμφισβήτηση της ελληνικότητας των παραλίων της Μ. Ασίας και η καπηλεία των ονομάτων των αρχαίων ελλήνων ποιητών και φιλοσόφων, που είχαν την τύχη να γεννηθούν και να δράσουν στο χώρο αυτόν. Η ιστορία, για όσους θέλουν να τη διαβάζουν με παραμορφωτικούς φακούς, λέει ότι η εν λόγω περιοχή, από τα μυθικά χρόνια, ήταν ελληνική, και τα αρχαία μνημεία, που είναι διάσπαρτα παντού, δηλώνουν περίτραπα ότι είναι ελληνικά.

Ας ξεκινήσουμε από τον Όμηρο - που κάποιοι τον θέλουν Ομέρ - που περιγράφει στην Ιλιάδα τον Τρωϊκό πόλεμο. Οι αντιμαχόμενοι σ' αυτόν τον πόλεμο μιλούσαν την ίδια γλώσσα, εκτός από κάποιους συμμάχους των Τρώων. Τούτο φαίνεται από τη συνομιλία μεταξύ τους, χωρίς διερμηνέα. Επίσης, είχαν την ίδια θρησκεία. Ο Ολύμπιος Ζευς κατοικούσε και στην τρωϊκή Ίδη. Άξιο προσοχής είναι ότι ο Ζευς γεννήθηκε στην κρητική Ίδη. Από δε τους υπολοίπους ολυμπίους θεούς, άλλοι ήταν με τους Αχαιούς και άλλοι με τους Τρώες. Π.χ. ο Διομήδης, βασιλιάς του Άργους, με τη βοήθεια της Αθηνάς, έξω από την Τροία, τραυμάτισε τον Άρη και την Αφροδίτη (Ιλιάδα Ε 855 και 355). Ο χώρος δεν επιτρέπει περισσότερη έκταση στην αναφορά για τη θρησκεία.

Η τελετή της καύσης των νεκρών Πατρόκλου και Έκτορα περιγράφεται ότι έγινε κατά τον ίδιο τρόπο. Ο οπλισμός, καθώς περιγράφεται, στη μονομαχία του Μενελάου με τον Αλέξανδρο (Πάρη) ήταν ο ίδιος (Ιλιάδα Γ 330-339).

Ο Τεύκρος, γιος του Τελαμώνα από τη Σαλαμίνα, είχε μητέρα την Ησιόνη, αδελφή του Πριάμου. Πολέμησε με τους Αχαιούς εναντίον των Τρώων. Ο Ευρύπολος, γιος του Τήλεφου και της Αστυόχης, αδελφής του Πριάμου, πολέμησε εναντίον των Αχαιών. Ο Τήλεφος ήταν γιος του Ηρακλή.

Άλλο στοιχείο που μας παρέχει η Ιλιάδα είναι η ομοιότητα των ονομάτων των αντιμαχομένων. Ονόματα όπως Αγέλαιος, Αγχίσης, Άδραστος, Άντιφος, Θόας, Ιπποδάμεια, Λαοδίκη κ.ά συναντώνται και στις δύο πλευρές. Ακόμη και τα ονόματα των αλόγων του Έκτορα από τη μία πλευρά και του Αχιλλέα, του Μενελάου και του Αγαμέμνονα από την άλλη, ήταν όμοια.

Μπορεί να υπάρχουν πολλά μυθολογικά στοιχεία στη διήγηση του τρωϊκού πολέμου και να θέτουν εν αμφιβόλω την ιστορικότητα του γεγονότος. Τα αποτελέσματα, όμως, των ανασκαφών του Σλήμαν και η κατηγορική δήλωση των αρχαίων συγγραφέων ότι έγινε ο τρωϊκός πόλεμος, απορρίπτουν κάθε αμφισβήτηση. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι μεταξύ Αχαιών και Τρώων υπήρχε το ομόγλωσσο, το ομόθρησκο, το ομότροπο και το όμαιμο. Άρα, ο πόλεμος ήταν εμφύλιος και η Ελλάδα «πατούσε» και στις δύο πλευρές του Αιγαίου, από τα προϊστορικά χρόνια.

Κατά τα ιστορικά χρόνια οι Ίωνες είχαν ιδρύσει στα παράλια της Μικράς Ασίας τη Δωδεκάπολη, την οποία ονόμασαν Πανιώνιο. Οι Δωριείς ίδρυσαν την Πεντάπολη. Στα παράλια γεννήθηκαν οι φιλόσοφοι Θαλής, Αναξίμανδρος, Αναξιμένης (Μίλητος), Ηράκλειτος (Εφεσος), ο ιστορικός Ηρόδοτος (Αλικαρνασσός) και πάρα πολλοί άλλοι καλλιτέχνες (γλύπτες, ζωγράφοι κ.ά.). Ο περιορισμένος χώρος δεν επιτρέπει περισσότερα για να καλυφθούν τα επόμενα ιστορικά χρόνια και οι υπόλοιπες περιοχές: Παμφυλία, Κιλικία, Πισιδία, Καππαδοκία, Πόντος, με αδιαφιλονίκητο ελληνισμό και πολιτισμό. Σαν συμπέρασμα, μπορούμε να διακηρύξουμε ότι η Μικρά Ασία ήταν ελληνική.

Αύγουστος 2007

Το νούμερο 31328

Εφέτος συμπληρώνονται 85 χρονια από την καταστροφή και τον έχειριζωμό 1,5 εκατομμυρίων Ελλήνων της Μικρασίας. Αρκετά βιβλία έχουν γραφτεί από Έλληνες και ξένους ιστορικούς και συγγραφείς, για το μέγα αυτό δράμα του ελληνισμού.

Τρία μυθιστορήματα: "το νούμερο 31328" του Ηλία Βενέζη, "Η ιστορία ενός αιχαμαλώτου" του Στρατή Δούκα και τα "Ματωμένα Χώματα" της Διδώς Σωτηρίου αποτελούν σίγουρα την τριλογία του μαρτυρίου. Μιλούν, περιγράφουν, ιστορούν με τη δύναμη της πέννας τους τη φρικτή περίοδο των διωγμών, των σφαγών, της εξόντωσης των νέων στην περίοδο αμέσως μετά την επικράτηση των Νεοτούρκων ως το 1922, με ιδιαίτερη έμφαση στο διάστημα 1919-1922. Με τη μέθοδο της συγκρότησης των λεγομένων "Ταγμάτων Εργασίας" (αμελέ ταμπουρού), δεκάδες χιλιάδες άνδρες εξοντώθηκαν μαζικά κατά τρόπο που απολύτως δικαιολογημένα ονομάσθηκε "Γενοκτονία".

Ο Ηλίας Βενέζης, ο Κυδωνιεύς, έζησε ο ίδιος αυτήν την ανείπωτη κτηνωδία σε βάρος των Ελλήνων. Και ήταν από τους ελαχίστους που έμειναν ζωντανοί!

Επιλέγουμε να παρουσιάσουμε ένα απόσπασμα από το έργο αυτό, μέσα από το οποίο διαγράφεται ανάγλυφα ο βαθύς πόνος και η δύναμη της αντίστασης στα βασανιστήρια και τις απάνθρωπες δοκιμασίες.

Χ.Σ.

Το νούμερο 31328

Ένα χέρι με σπρώχνει δυνατά. Ύστερα μια κλωτσιά. Ξυπνώ απότομα. Μες στο λίγο φως, στα δύο τρία σπαραγματούστα που άναψαν πάλι στο υπόγειο, ξεχωρίζω τις πυκνές σκιές που κουνιούνται και σπρώχνουνται προς την πόρτα. Φωνές από δω, από κει: Ονόματα - Χρήστο, Κώστα. Δυο τρεις στρατιώτες γυρίζουν σ' όλες τις γωνιές, μην απόμεινε κανένας, και κλωτσούν.

- Σηκωθείτε!

Ο καπετάνιος μ' έσπρωξε. Τον ρωτώ σαστισμένος, σα νά' όχουμαι από άλλον κόσμο.

- Τι είναι;

- Το "ξάφρισμα" ..., μουρμουρίζει με φωνή που πολεμά να μην τρέμει.

Μας βγάζουν απ' το κάτω μέρος του υπογείου. Στη μικρή πόρτα στριμωχήνουστε ώσπου να βγούμε. Ακούγω μια στιγμή τον Ιάκωβο, δίπλα μου, να μουρμουρίζει: "Εις το όνομα του Πατρός, του Υιού, του Πατρός και του Υιού ... ", πολλές φορές.

Μας αραδιάζουν σε διπλή σειρά. Εκεί, πλάι στη θάλασσα. Μες στο λιμάνι ανάβουν τα φώτα ενός βαπτού, από κείνα που παίρνουν τα γυναικόπαιδα. Θά' ναι περασμένα μεσάνυχτα. Το υποθέτω απ' τη Μεγάλη Άρκτο που έχει χαμηλώσει πολύ. Ένας συμμαθητής μου καταγινόταν πολύ με τ' αστρα. Εκείνος μου τα έμαθε. Ο Σείριος; Τόσες, τόσες χιλιάδες, τόσα δέκατα, τόσα χιλιοστά μακριά. Μήτε ένα λιγότερο; Μήτε. Το αγιάζι είναι πολύ. Τουρτουρίζουμε.

Εύμαι στην πρώτη σειρά. Δίπλα μου ο καπετάνιος. Από πίσω ο Ηρόδοτος, ένας σκοτεινός βόλος, κοιτάζει με τα μεγάλα ηλίθια μάτια του, γεμάτα απορία, και τρέμει.

Στο σπίτι πάνω απ' το υπόγειο, που είναι τα γραφεία

της Αστυνομίας, πολλά φώτα. Μεθυσμένες φωνές τραγουδούν. Περιμένουμε.

Τέλος ανοίγει η πόρτα. Ένας στρατιώτης κατεβαίνει με μια λάμπα στο χέρι. Από πίσω του έρχεται ένας αξιωματικός. Είναι στοντή στο μεθύσι. Παραπατά.

- Ελάτε! Ελάτε! φωνάζει ο αξιωματικός σε κάποιον άλλον από μέσα. Απόψε έναν παραπάνω για σας!

Απ' το σπίτι ένας άλλος αξιωματικός βγαίνει και τον ακολουθά. Ο στρατιώτης πάει στην άκρη της γραμμής μας, χαμηλώνει τη λάμπα στα πρόσωπά μας, να φωτίστούν, περιμένει.

Πλησιάζει εκεί ο πρώτος αξιωματικός. Είναι αυτός ο ίδιος που μας χτυπούσε το πρωί - τα φουτουριστικά σχέδια. Το ξανθό μουστάκι του απ' τη δεξιά μεριά έχει γείρει λίγο περισσότερο - και ο Σείριος; ... Ο αξιωματικός βλέπει με το φως και τραβά έναν δίκο μας σ' όξω απ' τη γραμμή, στο πλάι. Τον κοιτάζει, γελά, ύστερα προχωρεί παρακάτω. Τραβά άλλον ένα.

- Κι εσύ, παλιόσκυλο! λέει.

Άλλον ένα. Το φως, ο στρατιώτης με τη λάμπα, πλησιάζει ολοέν στο μέρος μας. Αυτό το φως λάμπει σα να έχει μια φοβερή υποχρέωση - έτσι, να πρέπει. Μια γοήγορη στιγμή αναρωτιέμαι αν διαλέγει μικρούς για μεγάλους. Μα βλέπω πως παίρνει ανακατωτά, απ' όλα τα τσεστία. Στο μεταξύ το φως έφτασε. Είναι μπροστά μου. Αισθάνουμαι τα μικρά μου χρόνια απροφύλαχτα, έτσι στήθος με στήθος. Η ανάσα κόβεται. Το χέρι του αξιωματικού απλώνεται να με τραβήξει. Μα την ίδια ακριβώς στιγμή, μια τιποτένια στιγμή, ταξ, ο αξιωματικός παραπάτησε απ' το μεθύσι. Γελά. Κάνει προσπάθεια να ισορροπήσει, αλλά με την κίνηση τούτη η θέση του αλλάζει κατά δυό πόντους. Δυο τιποτένιοι πόντοι. Το χέρι του πέφτει ίσα πάνου στον καπετάνιο, δίπλα μου.

Ανασαίνω βαθιά. Α, εκεί βαθιά είναι μια σκληροή

χαρά, μια τέτοια σκληρή χαρά. ...

Ξεχωρίστηκαν έξι σύντροφοι μας. Ύστερα άλλος ένας, γίναν εφτά. Βλέπω μια διμοιρία στρατιώτες που ετοιμάζουνται. Κατεβαίνουν με τον οπλισμό τους, ένας ένας. Μαζεύονται σε μιαν άκρη δίπλα μας.

- Φτάνει! λέει ο αξιωματικός στο στρατιώτη με τη λάμπτα. Μα αμέσως, σα να θυμάται, γυρίζει προς το μέρος του άλλου αξιωματικού:

- Α, αλήθεια. κ' έναν για σας! λέει. Διαλέξτε!

Τούτος ο άλλος πλησιάζει στη γραμμή. Η καρδιά μας πάλι χτυπά παλαβά. Τραβά έναν. Σκύβουμε να δούμε: ο Ιάκωβος.

- Όχι εγώ! Όχι εγώ! παρακαλεί με απελπισία ο φουκαράς. Εγώ Ιταλία ταμπαασί (*Ιταλός υπήκοος*), Ιτάλια ταμπαασί. ... Αύριο θα με γυρέψουν. ...

- Σκύλο! μουγκρίζει ο ξανθός αξιωματικός, και τον λαβά στην μπάντα.

Ύστερα διατάζει στο απόσπασμα:

- Να γυρίσετε γρήγορα!

Οι στρατιώτες παν κοντά στους συντρόφους μας που ξεχωρίστηκαν.

- Αν έχετε τίποτα, πάρτε το! τους φωνάζει ο επικεφαλής του αποσπάσματος.

Μας βάζουν πρώτα εμάς μες στο υπόγειο. Ύστερα ξωπίσω μας έρχονται κ' οι άλλοι, μηχανικά, να πάρουν ό,τι έχουν. Για ποιο λόγο;

- Γρήγορα! φωνάζει ο λοχίας απόξω, βλέποντας πως αργοποδούν.

Το υπόγειο είναι γεμάτο σουσουρο. Ένας άνθρωπος κλαίει νευρικά. Κάποιος άλλος λέει "γεια σας". Η ώρα περνά. Ο λοχίας διατάζει πιο άγρια:

- Γρήγορα!

Στη γωνιά που έχω λουφάξει πλησιάζει ο βαρύς άγκος του καπετάνιου. Τον βλέπω που έρχεται, και με πιάνει φρύδος. Σκύβει σιωπηλά. Κάνει να σκαλίσει εκεί στο προσκέφαλό μας, σάματις να έχει κάτι να πάρει. Ύστερα πάλι σηκώνεται.

- Δεν έχω τίποτα, μουρμουρίζει αφηρημένα, σα να θυμάται, αλήθεια, πως δεν έχει να πάρει τίποτα.

Κάνω κουράγιο.

- Να, Μανόλη, λέω. Πάρε τις δικές μου τις κουβέρτες.

Το λέω έτσι ασυλλόγιστα, μια προσπάθεια να του φανώ την τελευταία σιγμή τόσο δα χρήσιμος, μόλι που είμαι σύγουρος πως τίποτα δεν του χρειάζεται πια.

- Τι τις θέλω; αναρωτιέται κι αυτός σιγανά.

Ο λοχίας βρίζει, τρίτη φορά τώρα:

- Αιντε, ουλάν!

Είναι φανερό πως όλοι προσπαθούν να μείνουν λίγο ακόμα, όσο είναι μπορετό, ν' αργοπορήσουν.

Τέλος ο Μανόλης κουμπώνεται απότομα, σα να πήρε την απόφαση. Δυο τρεις φθόγγοι τρίζουν στα δόντια του. Μόλις κατορθώνουν ν' ανταμώσουν:

- Ε ... Γεια σας ...

Βάζει τα χέρια του στις τσέπες και χιμά στην πόρτα. Ο μεγάλος άγκος του διαλύεται μες στο σκοτάδι.

Χαμένος, παραλυμένος, ακούγω ένα διάστημα τα βήματά τους έξω που φεύγουν. Σβήσαν.

Συμμαζεύουμαι πιο κοντά στον Πέπα. Τρέμει.

"Κύριε, Κύριε ..." μουρμουρίζει. Η καρδιά του χτυπά, τικ τακ.

- Άραγε με τι τρόπο; ... ωρά σιγονά και στέκεται, σα να φοβάται να προχωρήσει τη σκέψη του.

Τα μάτια μου πολεμούν, πολεμούν ν' αντισταθούν, δε βαστούν πια, μούσκεψαν. Η σκηνή έρχεται και ξανάρχεται εκεί, μες στο ύποπτο φως, στο θόλο του υπόγειου - ένα παραπάτημα, δυο πόντοι. Αισθάνουμαι να με πλακώνει το φριχτό βάρος, πολεμώ να παλέψω. Μα τι φταίω; Τι φταίω; Αύριο θά 'μαι εγώ, για μεθαύριο.

Ολοένα γίνεται περισσότερη ησυχία στο υπόγειο. Τα σπαραματέστα είναι ένα ένα σβήνουν. Ίσαμε μια ώρα πέρασε. Ο Πέπας στριφογυρίζει, δεν μπορεί να ησυχάσει. Το άλογο, δίπλα μας, μετακινείται, φαίνεται πως θέλει κι αυτό να ξαπλώσει. Λίγο ακόμα να τον πατήσει τον Πέπα.

- Έχει τόπο παρακάτου; με ωρά σιγονά!

Τραβιέμαι όσο μπορώ προς το μέρος που άφησε ο Μανόλης.

- Δεν έχει πια παρακάτου, λέω. Είναι άλλοι.

Ο Πέπας σηκώνεται, λύνει το σκονί που είναι δεμένο το ζο απ' το χαλκά και το τραβά. Ξαναδένει ύστερα τον κόμπο πιο κοντά. Δεν έχει αφήσει παρά δυο πιθαμές μονάχα σκονί απ' το στόμα του ζου.

Πάλι έρχεται και ξαπλώνει.

- Έτσι δε θα μπορέσει να πέσει χάμου, λέει.

Μα το άλογο χλιμιντρίζει. Αδιάκοπα. Είναι φανερό πως διαμαρτύρεται. Ο σκοπός δέσω ανησυχεί. Μπαίνει μέσα. Βλέπει το κοντό δέσμιο του ζου κι ανάβει.

- Γκιαούρη! βλαστημά και δίνει μια κλωτσιά στον Πέπα. Ύστερα αφήνει λάσκα το σκονί, νά 'χει άνεση το ζο.

Θά 'χαν περάσει δυο ώρες. Ο Πέπας συμμαζώχτηκε, κάθεται γονατισμένος για να ησυχάσει το ζο. Δεν ακούγονται παρά ελάχιστοι θόρυβοι, σπασμαδικοί. Χάνουνται γρήγορα. Μα σιγά σιγά το αυτί μου παίρνει, στο βάθος, πολλά βήματα. Σιγά. Σιγά. Ολοένα πλησιάζουν, γίνονται πιο καθαρά. Έρχονται απ' το δρόμο, απ' το μέρος που φύγανε οι άλλοι πριν από δυο ώρες. Αφογοράζουμαι με ολάνοιχτα μάτια. Τέλος σταματούν δέσω απ' το σπίτι. Μίλουν συναμεταξύ τους τούρκικα, δεν καταλαβαίνω.

- Γύρισαν ..., μουρμουρίζει ο Πέπας.

- Ναι. Γύρισαν ...

Είναι το απόσπασμα. Τελείωσε.

Μαζεύω τα ποδάρια μου και κουκουλώνουμαι όλος ως το κεφάλι. Έτσι που είμαι τραβηγμένος, είναι ίσα ίσα ο τόπος που καθόταν ο Μανόλης, εδώ και λίγες ώρες. Από κάτου απ' το προσκέφαλο, στην άκρη, ενας μικρός βόλος μποδίζει την ησυχία μου. Λέω, θά 'ναι τίποτα ψωμί. Πάω να το βγάλω. Βάζω το χέρι μου. Τραβώ. Είναι άλλο πράγμα. Το πασπατεύω: μια καπνοσακούλα. Χώνω τα δάχτυλά μου μέσα και πιάνω ένα σκληρό μικρό πράγμα. Ανάβω ένα σπίρτο, κοιτάζω, κοιτάζω, και πολεμώ να θυμηθώ. Είναι ένα μικρό φελουκάκι, ένα τόσο δα πράγμα, μια μύτη μπροστά, μια γραμμή για καρένα αποκάτω. Ένα άτεχνο φελουκάκι μια σταλιά, από πεύκο.

Κερατσίνι: από το χθες στο σήμερα

Γυναίκες με παραδοσιακές ενδυμασίες.
Αρχείο Παπαϊωάννου. Σελ. 84.

«Η φιλόξενη γη του Κερατσινίου από τα βάθη της Ιστορίας έμελλε να αποτελέσει καταφύγιο κατατρεγμένων ανθρώπων. Ακόμη και ένας από τους μύθους της ίδρυσης του πρώτου οικισμού τον 13^ο αι. π.Χ. αναφέρεται σε πρόσφυγες. Πρόσφυγες ήταν, στην πλειονότητά τους, και αυτοί που 33 αιώνες αργότερα, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922, δημιούργησαν έναν νέο δήμο, τον Δήμο Αγίου Γεωργίου Κερατσινίου, δίνοντάς του το όνομα του δικού τους προστάτη.

Δεμένη με τον ξεριζωμό αυτή η γη. Συνώνυμη της προσφυγιάς και ταυτόση-

μη των αγώνων και της αέναης προσπάθειας, με όραμα ένα καλύτερο αύριο. Ένα όραμα που γρήγορα απέκτησε κοινωνικό πρόσωπο και παρενέβη δυναμικά στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Ταυτίστηκε, έτσι, με τη σύγχρονη Ιστορία της Ελλάδας, ακολουθώντας τους δικούς της αγώνες, ενώ, συχνά, πρωτοστατώντας έδωσε το δικό της στίγμα καθορίζοντας τις εξελίξεις.

Οι πολίτες του Κερατσινίου ανήκουν στην κατηγορία εκείνη των ανθρώπων που γνωρίζουν ότι η ελευθερία, η δημοκρατία, η κοινωνική δικαιοσύνη και η ανάπτυξη κατακτώνται με αγώνες και αίμα. Τίποτα δεν αποκτήθηκε εύκολα. Τίποτα δεν δόθηκε χαριστικά.

Από το 1922, όταν χιλιάδες πρόσφυγες βρήκαν μια αγκαλιά του Σαρωνικού ανοιχτή για να τους δεχτεί, μέχρι σήμερα που η πόλη έχει κάνει άλματα σε όλους τους τομείς ανάπτυξης, δεν έχει περάσει ούτε μία μέρα

10 * Λουκάς, Δ. - Κλαδιά, Μ., - Μπελέζος, Δ., επιστ. εποπτ. Βλάση Αγγελίδη, Κερατσίνι. Όψεις της πολιτικής και δημοτικής ιστορίας του Δήμου Κερατσινίου, εκδ. Αλέξανδρος και Δήμος Κερατσινίου, 2004.

χωρίς κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες. Από τις προσφυγικές σκηνές του '20 και τις παράγκες του '30, από τους νεκρούς αγωνιστές του '40-'44 και τους πολιτικούς εξορίστους του '50 και του '60 έως τους κοινωνικούς αγωνιστές της Μεταπολίτευσης, το Κερατσίνι βρίσκεται συνεχώς στην πρώτη γραμμή των διεκδικήσεων και γράφει τη δική του, ξεχωριστή ιστορία.»

Πρόλογος του Δρ. Βλ. Αγγελίδη*

Οι Έλληνες του Πόντου είχαν διατηρήσει τις ελληνικές παραδόσεις οιώνων, ενώ παράλληλα είχαν εξελιχθεί σε ισχυρούς οικονομικούς παράγοντες των περιοχών στις οποίες κατοικούσαν. Αρχείο Γ. Χατζοπούλου. Σελ. 95.

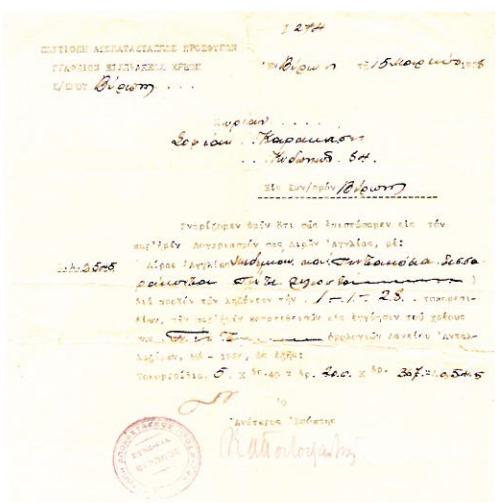
Φωτογραφία από την περίοδο των
Απόκρεων του 1948. Αρχείο
Ανδρεάδη. Σελ. 223.

Εκθεσιακό περίπτερο της εταιρείας «Μερινός» στα μέσα της δεκαετίας του 1950. Σελ. 200.

Μέτωπον, 13.03.1922. Αρχείο Βασίλη Πισιμίση.

Ο συλλέκτης Βασίλης Πισιμίσης

Έγγραφο της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων για την είσπραξη χρεών. Βύρωνας, 15.03.1928.

Πρόσφυγες, 1927.

Γεννήθηκε το 1960 στο Βλόγγο Γορτυνίας, και από το 1967 ζει στο Κερατσίνι, όπου εργάζεται ως επιπλοποιός. Ασχολείται, επιπλέον, με την κατασκευή κομβολογιών.

Από μικρό παιδί, του δημοτικού σχολείου, ασχολήθηκε με τις συλλογές, μαζεύοντας γραμματόσημα και καπάκια αναψυκτικών. Στη συνέχεια ασχολήθηκε με το σκίτσο και τη ζωγραφική. Στο βιβλίο *Οι εικαστικές τέχνες στον Πειραιά, 1884 - 2004* (έκδ. Νομαρχίας Πειραιά), ο Κώστας Θεοφάνους αναφέρει: «... Καταλήγοντας μπορούμε να πούμε ότι ο Βασίλης Πισιμίσης είναι ένας ζωγράφος προσκολλημένος στην παράδοση - βυζαντινή και λαϊκή - όπου προφανώς τον σπρώχνουν οι ρίζες του. Η ύπαρξη ενός ακόμη λαϊκού ζωγράφου αποδεικνύει τον αυθορμητισμό του, αλλά και την επιβίωση της λαϊκής τέχνης μέχρι στις ημέρες μας....». Το 1985 εκδόθηκε το λεύκωμα με τον τίτλο *Νιόνιος*, με περιεχόμενο από τη θητεία του Βασίλη Πισιμίση στο στρατό και σκίτσα από κοινωνικά και πολιτικά γεγονότα. Το 2003, εκδόθηκε το βιβλίο με τον τίτλο *To ρολόι του Πειραιά στο παλιό Δημαρχείο* (εκδ. Συλλογές). Την παρουσίαση και κριτική του έκανε ο σημαντικός ιστορικός του Πειραιά, Γιάννης Χατζημανωλάκης, χαρακτηρίζοντάς το, μεταξύ άλλων, ως ιστορικώς τεκμηριωμένο έργο.

Η μεγάλη αγάπη του στρέφεται προς την έρευνα και συλλογή στοιχείων και τεκμηρίων που αφορούν την τοπική ιστορία, καθώς και αυτή του ευρύτερου Πειραιά. Το 1997, με μια παρέα φίλων συλλεκτών, δημιούργησαν τον Πολιτιστικό Συλλεκτικό Σύλλογο Κερατσινίου. Ο Σύλλογος, στα δέκα χρόνια της πορείας του, οργάνωσε με επιτυχία πολλές εκθέσεις και εκδηλώσεις, συμβάλλοντας στην άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου της πόλης. Ο ίδιος είναι πρόεδρος του συλλόγου επί 8 συνεχή έτη.

Όνειρο του Βασίλη Πισιμίση είναι η δημιουργία ιστορικού και λαογραφικού αρχείου του Δήμου Κερατσινίου, λόγος για τον οποίο έχει προβεί σε αλλεπάλληλες κινήσεις, τόσο προς το Δήμο, όσο και προς ιδιώτες. Στόχος του, η προσπάθεια ενίσχυσης της διάχυσης της γνώσης για την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Τομπάζη 39, Κερατσίνη 187 58, 210 432 7669, 6937 173264

Μέτωπον, 13.03.1922

Νικήτας Παπαδόπουλος

Ο Νικήτας Παπαδόπουλος γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1915. Εγκαταστάθηκε στην Καλογρέζα το 1930, όπου και έμεινε μέχρι τον θάνατό του το 1998. Σπούδασε στην Αθήνα, στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, ζωγραφική με δάσκαλο τον Κ. Παρθένη και χαρακτική με δάσκαλο το Γ. Κεφαλληνό. Πήρε μέρος σε πολλές ομαδικές εκθέσεις καθώς και σε όλες τις Πανελλήνιες εκθέσεις που οργανώθηκαν. Εργα του βρίσκονται σε πολλές ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Επιμέλεια: Τρύφων Κόρμπης, ζωγράφος, πτυχιούχος της Α.Σ.Κ.Τ., θεωρητικός της τέχνης και καθηγητής στη Μέση Εκπαίδευση.

Γιάννης Μαγκανάρης

Ο Γιάννης Μαγκανάρης γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια το 1918. Φοίτησε στο Αβερώφειο Γυμνάσιο και στο Γαλλικό Λύκειο της Αλεξάνδρειας. Στην πόλη του Καβάφη συνδέθηκε στενά με τον Στρατή Τσίρκα και σύχναζε στο ατελιέ του ζωγράφου Λίτσα. Στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, όπου από την αρχή διακρίθηκε, είχε δασκάλους τον Κωνσταντίνο Παρθένη και το Γιάννη Κεφαλληνό, και οι δύο αλεξανδρινοί.

Σπούδασε Ιστορία Τέχνης και Αισθητικής κοντά στους Παπαντωνίου και Πρεβελάκη, και πήρε Δίπλωμα το 1942. Μετά την κατοχή, κατά την οποία πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση, παρακολούθησε μαθήματα στο Higher Institute of Education της Αλεξάνδρειας (1947). Σπούδασε, επίσης, σκηνογραφία με τον Κλ. Κλώνη και το Σπ. Παπαλουκά και εργάστηκε στο Εθνικό Θέατρο και τη Λυρική Σκηνή. Επιπλέον, ασχολήθηκε με τη χαρακτική, τη γλυπτική και τη διακόσμηση. Δίδαξε Τέχνη και Ζωγραφική στο ελληνικό γυμνασίο και στο γαλλικό Λύκειο της Αλεξάνδρειας μέχρι το 1962, χρονιά που επέστρεψε οριστικά στην Ελλάδα. Ο τρόπος της διδασκαλίας του και η ποικιλία της ανταπόκρισης των μαθητών του αποτέλεσαν για τον ίδιο έναυσμα για την έρευνα και μελέτη της καλλιτεχνικής δημιουργίας (σχετική εργασία υπό έκδοση).

Μετά την επιστροφή του στην Αθήνα δίδαξε για είκοσι χρόνια το μάθημα της Αισθητικής Αγωγής στο Ελληνο-Γαλλικό Λύκειο, από όπου συνταξιοδοτήθηκε το 1986.

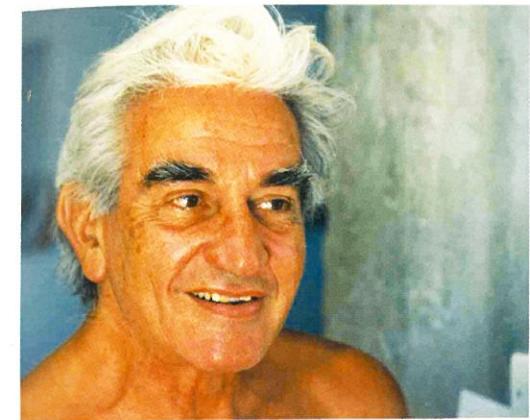
Από το 1988 εργάστηκε στο ατελιέ του, στη Σίφνο.

Ο Γιάννης Μαγκανάρης συμμετείχε για πολλά χρόνια στα Καβάφεια ως αντιπρόσωπος των εικαστικών τεχνών στην Ελλάδα. Υπήρξε, επίσης, ο εμπνευστής και συνιδρυτής της Πνευματικής Εστίας Ελλήνων της Αλεξάνδρειας, που η δραστηριότητα και η αίγλη της την κατέστησαν μοναδική στον ελλαδικό χώρο. Έχει κάνει πολλές μεταφράσεις και ομιλίες για θέματα που αφορούν την τέχνη και είναι μέλος της Διεθνούς Επιτροπής Στρατή Τσίρκα.

Έργα του βρίσκονται, εκτός της Ελλάδος και της Κύπρου, σε ιδιωτικές συλλογές στις χώρες: Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Αίγυπτο, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Επίσης, στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης και στο κτήριο Δημαρχίας της Αλεξάνδρειας, στο Μουσείο του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών και στο ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών.

Έφυγε από τη ζωή στις 23 Σεπτεμβρίου 2007. Η πολύ μικρή αυτή παρουσίαση αφιερώνεται στη μνήμη του.

B.K

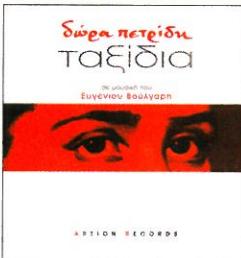
Δώρα Πετρίδη Ταξίδια σε μουσική του Ευγένιου Βούλγαρη

Artion Records
Αθήνα 2004

Ταξίδια της ζωής μου,
φως και τρυφερότητα,
όνειρο και φαντασία,
μυστήριο και ζεστασιά ...

... ταξίδια της ψυχής μου,
έρωτας και αισιοδοξία,
μνήμες και ιερότητα,
μύθος και αυτοπαρατήρηση ...

... ταξίδια εντός και εκτός μου
κρυστάλλινα και τελετουργικά,
εφήμερα και λυτρωτικά,
τραγουδώ κι ανασταίνομαι !

Η Δώρα Πετρίδη γεννήθηκε στην Πάτρα. Έλκει την καταγωγή της από τον Πόντο της Μικράς Ασίας. Σπούδασε βιολογία και παράλληλα κλασσικό τραγούδι και βιζαντινή μουσική. Παρακολούθησε σεμινάρια οιθωμανικού τραγουδιού με τον Ahmet Erdoganlar, βουλγαρικού τραγουδιού με την T. Varimezova, και μουσικής προπαιδείας (συστήματα Orff, Dalcrose).

Η καλλιτεχνική παρουσία της περιλαμβάνει συναυλίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό, συμμετοχές σε μουσικές και θεατρικές παραστάσεις, καθώς και σε θεατρικά αναλόγια, όπου ερμηνεύει έντεχνο και παραδοσιακό ρεπερτόριο. Μελετά με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τραγούδια από την παράδοση της Ελλάδος, αλλά και την ευρύτερης Ανατολής, μεταξύ των οποίων κλασσικά έργα Ρωμηών Συνθετών της Πόλης (17^{ος} - 20^{ος} αι.). Δίπλα στο Μιχάλη Καλλιοντζίδη μελετά το ποντιακό τραγούδι, προσεγγίζοντας τις ρίζες της που αναφέρονται στην περιοχή του Πόντου.

Έχει συνεργασθεί με σημαντικούς καλλιτέχνες του χώρου της έντεχνης και παραδοσιακής μουσικής, μεταξύ των οποίων οι Χρόνης Αηδονίδης, Νίκος Κυπουργός, Μαρίζα Κωχ, καθώς και με μουσικά σύνολα όπως η Ορχήστρα Νυκτών Εγχόρδων του Δήμου Πατρέων, το Μουσικό Εργαστήρι Αιγίου και το σύνολο Ρωμηοί.

Αξιοσημείωτες είναι, ανάμεσα σε άλλες, η συνεργασία της με το Νίκο Κούνδουρο σε παραστάσεις του στο Θέατρο Ηρώδου Αττικού, καθώς και η ερμηνεία της στο Μεγάλο Ερωτικό του M. Χατζιδάκι, σε συναυλίες που διοργάνωσε η Ορχήστρα των Χρωμάτων (2006).

Δισκογραφία: Ελληνικά Παραδοσιακά Νανουρίσματα (υπό έκδοση, 2007), Ταξίδια (2004), Γαλαξίες (1999).

Η Δώρα Πετρίδη, μαζί με τους συνεργάτες μουσικούς Ζαφείρη Ευθυμιάδη (ποντιακή λύρα), Κώστα Τσαρούχη (ούτι) και Γιάννη Τσεντούρο (κρουστά) ερμηνεύουν τραγούδια και σκοπούς από την ποντιακή μουσική παράδοση σε συναυλίες με τον τίτλο «Εμείς πάντα ας χαιρούμενοι» - Ο Κύκλος της Ζωής, που θα πραγματοποιηθούν στις 3 και 4 Δεκεμβρίου 2007, στον πολιτισμικό πολυχώρο ΑΓΓΕΛΩΝ ΒΗΜΑ (Σατωριάδου 36, Ομόνοια, αρ. τηλ. 210 524 2211), στο πλαίσιο της θεματικής σειράς συναυλιών ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΕΥΣΕΙΣ. Στο πρόγραμμα της ίδιας σειράς, στις 10/11, 23 και 30 Δεκεμβρίου, θα ακολουθήσουν οι συναυλίες: Μουσικά σταυροδρόμια, στο ύφος της "world music", με το Βασιλη Τζωρτζίνη και το μουσικό σύνολο Ίτανος, Το Αγιον Δωδεκαήμερον - Εκκλησιαστικοί βιζαντινοί ύμνοι, με την Ελληνική Βιζαντινή Χορωδία υπό τη διεύθυνση του Λυκούργου Αγγελόπουλου και Παραδοσιακά κάλαντα από γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας και την Ανατολή, με το Χριστο Τσιαμούλη, την Κατερίνα Παπαδοπούλου και την Παιδική Χορωδία Εκπαιδευτηρίων Γιάννη Τσιαμούλη.

Ευαγόρας Καραγιώργης Με δίχως τ' ανοιχτάριν Λαούτο, κοντραμπάσο και δύο φωνές

Με τον Ειρηναίο Κουλλουρά
Κύπρος, Νοέμβριος 2006

«Τα κομμάτια που θα ακούσετε στον ψηφιακό αυτό δίσκο είναι το αποτέλεσμα μιας προσπάθειας, μιας συνεργασίας, μιας φιλίας, που άρχισε πριν από τέσσερα χρόνια. ...»

Η ιδέα, το ζευγάρωμα ενός λαούτου με ένα κοντραμπάσο, ξεκίνησε όταν ένα βράδυ, στο όμορφο σπίτι της φίλης Sylvie Hartman, αυτοσχεδιάσαμε με έναν καλεσμένο της Γάλλο κοντραμπασίστα, τον Laurent Sigrist από το Belfort, με βάση το Μαντήλιν ολομέταξον του Μιχάλη Πασιαρδή. ...»

Τα εύκολα είναι δύσκολα,
αποσπ. από τον πρόλογο της έκδοσης

Ο Ευαγόρας Καραγιώργης γεννήθηκε στην Τσάδα της Πάφου το 1957. Σπούδασε μουσική στο Aaron Copland School of Music- CUNY (Νέα Υόρκη) με τους A. Brings και L. Kraft (1981-1988). Από το 1989 διδάσκει μουσική σε σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης. Από το 1990 συνεργάζεται με τον ΘΟΚ, την ΕΘΑΛ, το Σατιρικό και το ΘΕΠΑΚ, γράφοντας μουσική για πολλές θεατρικές παραστάσεις (Στου κύκλου τα γυρίσματα, Στης Κύπρου το βασίλειο, Βάτραχοι, Κύκλωπας, Μαρία Στούαρτ, Η τρελλή του Σαγιώ, Κλέψε λιγότερο, Χρονικό Λέοντιου Μαχαιρά, Μάκβεθ, Λυσιστράτη, Η Ρωμιοσύνη εν φυλή, Τρωάδες, Το άσμα του γιοφυριού, Επιθεωρητής, Η αγάπη της Μαρικκούς, Θεσμοφοριάζουσες). Έχει συνεργασθεί με σκηνοθέτες όπως ο Α. Πάντζης, Ν. Σιαφκάλης, I. Ιορδανίδης, Μ. Πιερής, Γ. Μουαίμης, Ε. Πουλλαΐδης. Παράλληλα, γράφει μουσική για την τηλεόραση (Το πανάγιριν, Ο αθόρυβος της Πιτσιλιάς, Το σόιν του Αριστείδη κ.ά.). Το 1994 κυκλοφόρησε τον ψηφιακό δίσκο Το παλιό λαούτο, σε ποίηση Δ. Λιπέρτη, Μ. Πασιαρδή και του ίδιου. Το 1998 κυκλοφόρησε τους Τόπους σε χρώμα λουλακί σε στίχους του ίδιου, της Α. Χάβαρου και του Δ. Καραγιώργη. Το 2000 συμμετείχε στον ψηφιακό δίσκο Το Χρονικό του Λεόντιου Μαχαιρά, συνεργαζόμενος με τον κρητικό λυράρη Ψαραντώνη, σε στίχους Μ. Πιερή. Παράλληλα με τη δραστηριότητά του γύρω από το θέατρο και το κυπριακό τραγούδι, ο Ευαγόρας Καραγιώργης γράφει μουσική για κλασικά σύνολα. Έργα του έχουν ερμηνευθεί από την Κρατική Ορχήστρα Κύπρου καθώς και από άλλα μικρότερα μουσικά σύνολα. Κατά καιρούς συνεργάζεται με διάφορους μουσικούς σε συναυλίες στην Κύπρο, την Ελλάδα, τη Γερμανία, τη Γαλλία και αλλού.

Από την αρχαιότητα:

Το δε άγαλμα της Ήρας κάθεται σε θρόνο μέγα, χρυσελεφάντινο, έργο του Πολυκλείτου... και στα χέρια της φέρει, στο μεν ένα τον καρπό της ροιάς (το ρόδι), στο δε άλλο σκήπτρο.

(Παισανία, Κορινθιακά)

Χριστούγεννα, στην Κεφαλλονιά

Όταν η νοικοκυρά σημαδεύει τις πόρτες και τα παράθυρα με το σταυρό:

Χριστός γεννάται,
το φως αξαίνει
και το σκοτεινό μικραίνει!

Της Πρωτοχρονιάς

Ως γεμίζει το ρόδι, να γεμίζει και το σπίτι!

Σαν το λιθάρι γεροί και σαν το ρόιδι γεμάτοι!

Τότε ο άγιος Βασίλειος ... έβγαλε και έκοψε και τρία ρόδια, και έριξε πρώτα εις τις εικόνες σπυριά και έριξε και σε όλο το σπίτι και έδωσε ολωνών των αγίων και φάγαν, και μόδωσε και μένα και όλης της φαμελιάς ...

(Στρατ. Μακρυγιάννη, Οράματα και Θάματα)

Πρωτοχρονιά, στο Αργοστόλι

και το Ληξούρι

Η νοικοκυρά παίρνει την ασκινοκάρα, πανελλήνιο ελπιδοφόρο σύμβολο αναβλάστησης, στέκεται στο παράθυρο, κοιτάζει προς τα βουνά και τη θάλασσα και λέει:

Καλημέρα σας, βουνά,
καλημέρα, θάλασσα,
και καλή Πρωτοχρονιά!
Δυνατή σαν τα βουνά, (να είμαι),
γρήγορη σαν τα νερά,
άξια σαν τη θάλασσα.
Ευχή στα χωριά:
Αβγά, πουλιά, όλο κιού,
Και κανένα κλού!
Δηλαδή, να μην βγουν ποτέ
κλούβια τα αυγά της κλώσσας.

Των Θεοφανείων

Φεύγετε, να φεύγωμε
κι έφτασ' ο νταυρόπαπας
με την αγιαστήρα του
και με τη βρεχτήρα του!

Αγιάσαν τα νερά,
παν τα παγανά!

Το Κέντρο Σπουδής και Ανάδειξης Μικρασιατικού Πολιτισμού (ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.) αποτελεί Ν.Π.Δ.Δ. και διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 203 του Π.Δ. 410/95 (Δ.Κ.Κ.). Η ιδρυσή του δημοσιεύεται στο Φ.Ε.Κ. αρ. 646 / τ. 2 / 2003, όπου παρατίθεται η σχετική Συστατική Πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Ιωνίας Αττικής (113/03).

Για την επίτευξη των σκοπών του, το ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. μπορεί να συνεργάζεται με τις υπηρεσίες του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του, με τους Ο.Τ.Α. γενικώτερα, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., καθώς και με πολίτες που ενδιαφέρονται να συμβάλουν σε αυτήν.

Στο πλαίσιο των δράσεων του Κέντρου περιλαμβάνονται η έρευνα, μελέτη και εκπόνηση προγραμμάτων, η ιδρυση και λειτουργία εξειδικευμένης βιβλιοθήκης, οι εκδόσεις, η προκήρυξη υποτροφιών, η καταγραφή στοιχείων του μουσικού και ορχηστικού πολιτισμού, η διδασκαλία παραδοσιακών τεχνών, η λειτουργία μουσείων η διεξαγωγή εκθέσεων και η οργάνωση εκδηλώσεων και συνεδρίων.

Οι πόροι του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. προέρχονται από το Δήμο της Ν. Ιωνίας. Παράλληλα, σημαντική ενίσχυση προσφέρουν οι δωρεές και χορηγίες φορέων και φυσικών προσώπων.

Το Κέντρο στεγάζεται σε ανακανισμένους χώρους του συγκροτήματος κτηρίων του Δήμου Νέας Ιωνίας που βρίσκονται στην οδό Πατριάρχου Ιωακείμ 4, πολύ κοντά στον ομώνυμο σταθμό των Η.Σ.Α.Π. Σε καθημερινή βάση, υποδεχόμαστε το κοινό από τις 08:30 έως τις 13:00 και κάθε Τετάρτη απόγευμα, από τις 18:00 έως τις 20:00. Για κάθε επικοινωνία, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να καλούν στον αρ. τηλ. / τηλεομ. 210 279 5012 ή στο Δήμο της Νέας Ιωνίας, στον αρ. τηλ. 210 279 0115.

Τακτικά μέλη

Πρόεδρος : Χάρης Σαπουντζάκης, Συγγραφέας - Ιστορικός

Αντιπρόεδρος : Άρης Χατζησαββίδης, Δημοτικός Σύμβουλος

Γραμματέας : Μάκης Λυκούδης, Ζωγράφος - Αγιογράφος

Μέλη :

Σταύρος Χατζούδης, Δημοτικός Σύμβουλος
Γιάννης Κοριδής, Δημοσιογράφος - Συγγραφέας

Φραντσέσκα Βουδούρογλου - Λάνγκενφας, Δρ. Φιλολογίας

Χρυσάνθη Αθηνάκη, Φιλόλογος

Νίκος Βουλγαρέλης, Ζωγράφος

Κώστας Τσοπανάκης, Πρόεδρος Συνδέσμου Αλαγιωτών

Άγγελος Μελεμενής, Πολιτικός Μηχανικός

Δημήτρης Κωτιδάκης, Αντιπρόεδρος Ιωνικού Συνδέσμου

Ηλίας Μωραλόγλου, Αντιπρόεδρος Ένωσης Σπάρτης Μικράς Ασίας

Χριστος Χατζηιωάννου, Υπεύθυνος Μουσείων

Σωτήρης Βάρβογλης, Ψηφιδογράφος

Δήμητρα Μαλαγάρη, Δικηγόρος

Αναπληρωματικά μέλη

Νίκος Μαγιόπουλος

Πρόεδρος Πνευματικού
Κέντρου (αναπλ. Προέδρου)

Σπύρος Τζαμτζής

Πρόεδρος Συλλόγου Σμυρναίων Νέας Ιωνίας

Μιλτιάδης Καναβός

Δημοτικός Σύμβουλος
(αναπλ. Αντιπρόεδρου)

Γιάννης Κοντίτος

Μουσικός

Όμηρος Ακιανίδης

Γραφίστας

Πην. Δουρμούσογλου

τ. Αντιπρόεδρος Ένωσης
Σπάρτης Μ. Ασίας

Αγγέλα Δερμετζόγλου

Έμπορος

Γεώργιος Καζδαγλής

Μέλος Δ.Σ. Ιωνικού Συνδέσμου

Στάθης Ουλκέρογλου

Μουσικούσυνθέτης

Νίκος Κουκουλάρης

Δημοτ. Σύμβουλος - Επικεφαλής «Νέα Ιωνία 21ος αι.»

Βασιλεία Κατσάνη

Σύμβουλος Πολιτισμικών &

Βιομηχανικός Εργάτης

Αικατερίνη Πασχάλη

Μορφωτικών Δράσεων

Χρυσοχόος

Παναγ. Παρέσογλου

Αρχαιολόγος

Γεώργ. Παπαδόπουλος

Αλαγιωτών

Αντιπρόεδρος Συνδέσμου

Πολυκράτης Μανιάτης

Εκδότης:

ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. Γραφεία: Πατριάρχου Ιωακείμ 4, Νέα Ιωνία 142 34

Αρ. Τηλ. / Τηλεομ. 210 279 5012

Ιστοχώρος: www.dimosneasionias.gr/kemipo.htm

Ηλεκτρ. διεύθ.: mikrasia1@ath.forthnet.gr

Επιτροπή Εκδόσεων & Παραγωγής Υλικού

Συντονιστής: Γιάννης Κοριδής

Μέλη: Όμηρος Ακιανίδης, Νίκος Βουλγαρέλης, Βασιλεία Κατσάνη, Ηλίας Μωραλόγλου, Χάρης Σαπουντζάκης, Κώστας Τσοπανάκης.

Υπεύθυνη Έκδοσης: Βασιλεία Κατσάνη

Σχεδιασμός - Παραγωγή: ΓΡΑΜΜΑ, Μάρνη 32, 104 32 Αθήνα, 210 522 5202 katradi@acsni.gr

• Φωτογραφίες εξωφύλλου: από τα αρχεία των Αικατερίνης Τρίγκατζη και Ελένης Βατήδου (κατοίκων Νέας Ιωνίας Αττικής), και του Βασίλη Πισιμίτη (κατοίκου Κερατσίνιου), τους οποίους θερμότατα ευχαριστούμε..

• Η αναδημοσίευση κειμένων ή / και φωτογραφιών επιτρέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις της κειμένης νομοθεσίας και μετά από έγγραφη άδεια από το ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. και κάθε νόμιμο κάτοχο. • Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν απόψεις και θέσεις των συγγραφέων τους. Η αρμόδια για την έκδοση του περιοδικού επιτροπή του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. φέρει την ευθύνη για την επιμέλεια και την άρτια παρουσίασή τους μόνον.